

Становище

от

доц. д-р Венелин Шурелов

преподавател

в Национална художествена академия, София

относно дисертационен труд

за присъждане на образователната и научна степен

Доктор

по научна специалност

„Изкуствознание и изобразителни изкуства“

Автор:

Галина Христова Димитрова-Димова

Тема:

„Нови форми на изкуство в публично пространство

в България в периода 2000 – 2018 г.“

Научен ръководител:

доц. д-р Венелин Шурелов

София, 2020

1. Биографични данни за докторанта

Галина Христова Димитрова-Димова е родена през 1976 г. в Търговище. Завършила е специалност „Изкуствознание” на Националната художествена академия през 1999 г. Куратор и ръководител на артистичните проекти на Център за медийни изкуства InterSpace (1999-2008). Главен редактор на портала за изкуства КУЛТ.БГ (2004-2008), консултант по редица проекти, предназначени за обучение по изготвяне на проекти в областта на изкуството. От 2011 г. координира проекти във Фондация Credo Bonum. Инициатор и куратор на Фестивал за изкуство в публично пространство „За хората и мястото“, Западен парк, София (2012-2014). Съкуратор и съорганизатор на Международен фестивал за дигитални изкуства DA Fest, НХА, София, от 2009 до 2019. Хоноруван преподавател в магистърската програма „Дигитални изкуства“.

2. Данни за процедурата

Галина Христова Димитрова-Димова е зачислена за редовен докторант на 17. 10. 2016 г. Дисертацията е написана в заявения срок и предадена с молба за отчисление с право на защита на 01. 10. 2019 г. С Протокол №18 от 28.10. 2019 г. се удостоверява проведеното заседание на Катедра Изкуствознание, на което е обсъден дисертационния труд на кандидатката и е предложена за допускане до защита. Определено е научно жури в състав: проф. д. изк. Петер Цанев - рецензия, доц. д-р Венелин Шурелов - становище, проф. д-р Борис Сергинов (НБУ) - становище, проф. д-р Галина Лардева (АМТИИ) - становище, доц. д-р Ана Цоловска (СУ) - рецензия.

Дисертационният труд напълно отговаря на Закона за РАСРБ и прилагането му във НХА. През периода на осъществяване на дисертацията няма допуснати нарушения. Представените материали и документи от Галина Димитрова-Димова отговарят на необходимите изисквания. Посочените четири публикации по темата са референтни на дисертацията. Спазени са всички срокове. Докторанта демонстрира сериозни компетенции, мотивация и ярка личностна позиция в процеса на създаване на дисертацията.

3. Характеристика на дисертационния труд

Обемът на дисертацията включва общо 200 страници. Структурата на дисертацията съдържа увод, три глави и заключение. Библиографията включва 70 заглавия от български и чуждестранни автори в печатни и онлайн текстове. В приложението с илюстративния материал са поместени 48 цветни изображения.

В увода са включени темата, целите и задачите на настоящето изследване, както и описание на труда с неговата актуалност и изложението на проблема. Представена е използваната методология, форми и методи.

В основните раздели на дисертационния труд: Глава I „Въведение в тематиката, контекст и тенденции на изкуство в обществена среда“, Глава II „Платформи, фестивали и други инициативи, развиващи нови форми на изкуство в публична среда в България (2000-2018) и Глава III „Художествени намеси в градска среда като нови форми на изкуство в публична среда в България. Примери и анализи“, авторката разгръща посочените в подзаглавията теми. На разположението на академичната общност е едно детайлно проучване, което маркира основните понятия и характеристики на изкуството в публично пространство, свързани с временната намеса в открита градска среда, социално-ангажирана тематика, критичното отношение към важни проблеми от съвременния свят и прилагане на форми за ангажиране на публиката.

В контекста на утвърждаващите се практики на „новите жанрове публично изкуство“ в САЩ и Западна Европа, тя разполага с редица примери успоредните художествени изяви в публична среда в Централна и Източна Европа, както и изкуството в публично пространство в България през 80-те и 90-те години на XX в. Напълно логично изложението се ориентира към структурните трансформации в българската художествена сцена. Общностни, колективни, групови, манифестни, програмни, проектни и др. форми на сдружаване са характерен белег за едно развито общество, което е способно да приоритизира своите културни стратегии. Самата приоритизация приема формата на мотиватор, продуцент или просто подбудител на непопулярни художествени практики. Те се реализират в маргинални зони и имат ясно изразен критически

профил. Трудът на Галина Димитрова-Димова е опит да се систематизира една част от историята на българското съвременно изкуство, която в своите прояви често е била в далечната периферия. Формите на изкуство свързани с публичното пространство, често сами се манифестират като маргинални спрямо културните институции и мейнстрийм политиките. От една страна това е част от техния профил, защото е истинско предимство да си в периферията, когато трябва да се съобщи нещо неудобно, когато трябва да се субвертират институции, практики и политики. От друга страна тя посочва някои от механизмите за финансиране, които адаптират общоевропейски модели, които трябва да се „апликират“ на местна почва и в този смисъл те са маргинални спрямо официалната културна политика (доколкото съществува такава).

Докторанта вади от прахта автори, произведения, платформи, фестивали, събития в опит за мащабна археология на неотдавнашни събития. Задачата, която си е поставил е изключително сложна, поради липсата на концептуална спойка между различните елементи. Докторанта се опитва да свърже различни индивидуални усилия, които често интуитивно, без да казвам неосъзнато, се подчиняват на авторската таксономия. Някои от таксономичните показатели на дисертацията са свързани с прякото участие на автора в голяма част от описаните проекти, веднъж като куратор и организатор и на втори план като наблюдател, участник, арт критик. Привилегия е, че разглеждания исторически период е съвсем скорошен и изживян от него като активен участник. Това облагодетелства автора в позицията му на интервюиращ, а посоките в които води разговора са повлияни от критическата оценка на прекия наблюдател, без да е формално събирачество на данни. Именно в тази част най-ярко се вижда отговорността и загрижеността на авторът към състоянието на обществото, тествано през лакмусовата хартия на темата от дисертационния труд - изкуството в публична среда. През ролята на интервюиращ той се осмелява да изведе демагогиите, ограниченията, объркаността, страховете, влиянията, да осветли „култивираната съпротива на артиста към системата“. Той разкрива две форми на разбиране и практикуване на идеята за публично: единият е отварянето му към публиката, възстановяване на прекъснатите връзки между

автор и общество и осъзнатата му роля на активен играч в решаването на социално/комунални/политически въпроси, а другият, в който той подозира, че са ориентирани повечето автори е възприемането на публичното, най-вече като възможност за достигане на по-голяма публичност. Както авторът на изследването споделя „изкуството се е отдалечило от хората, защото е загубило своята солидарност и съпричастност с тях. Изкуството е изгубило способността си да преживява болката и радостта на хората. То просто отбелязва и критикува...“

Финалният дискурс, с призив към емпатия, поставя темата на дисертацията в контекста на един необходим дебат за съвременното и съвременното изкуство. Сигурен съм, че настоящия изследователски труд ще допринесе за неговото по смислено провеждане.

4. Основни приноси на дисертационния труд:

Дисертационният труд има безспорни приноси в колекционирането на информация за специфичните артистични практики, в областта на изкуството в публична среда. Те имат подчертан ефимерен характер и лесно подлежат на забравя, а важното им присъствие в историята на съвременното изкуство в България е поставено в риск. Авторът прави тяхната изява по-видима, разбираема и ги свежда в една тенденция. Способността му аналитично да работи с понятията и да прилага произведения от тях смисъл в различен ракурс се вижда в теоретичното синхронизиране на процеси в световен и национален план. Безспорен принос е „пресяването“ на примери от българската художествена сцена и съпоставянето им, както в конкретните им проектни измерения, така и като теория, спрямо глобалния мащаб на наднационалното изкуство.

В центъра на изследването са конкретни примери от художествената сцена в България в периода 2000-2018 г. Важно уточнение е направено от автора: „Посочените примери не изчерпват изявите на тази тенденция, а са избрани така, че да дадат представа за различните форми, подходи и намерения на художниците, работещи през първите десетилетия на XXI в. в България.

Акцент при анализа им е поставен върху избраната от художника форма за въвличане на участието на публиката и ефекта от реализираният проект в обществена среда.“

Мотивите, намеренията, контекста и въздействието на тези творби тепърва ще бъдат оценявани, а настоящата дисертация остава свидетелство от първа ръка. То е важен документ заради автентичната позиция на автора, едновременно като разказвач и участник. Дисертацията предоставя достатъчно информация за бъдещи изследователски проекти на тези, които ще допринесат за още по-доброто познание и позициониране на този род художествени практики. Дисертационният труд е стойностно научно-теоретично изследване, с висока обществена, социална и творческа значимост.

5. Заключение:

Дългогодишния опит на Галина Димитрова-Димова като куратор, организатор, инициатор, нейната социална чувствителност, обществена ангажираност и съпричастност, образуват висококачествена сплав от която е изградена и самата дисертация. В тази връзка бих искал да добавя едно изречение като лично впечатление. След повече от 10 години съвместна работа с Галина Димитрова-Димова в множество проекти от най-различен характер, съм свидетел на високото и професионално ниво, етика и искрени филантропски мотиви, когато защитава определена кауза.

Препоръчвам бъдещото публикуване на дисертационния труд в книжен или електронно достъпен формат.

В заключение, препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на докторанта **Галина Христова Димитрова-Димова** по професионално направление 8.2. „Изкуствознание и изобразително изкуство“.

доц. д-р Венелин Шурелов

София, 10. 03. 2020